

บทที่ 3

สภาพปัญหา /วิธีการศึกษา

สภาพปัญหาโดยสรุป

ด้วยเหตุที่มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญเกิดขึ้นที่ทำให้บริบททางการเมืองของไทยเปลี่ยนไป โดยเฉพาะประเด็นที่นำมาสู่การศึกษาในครั้งนี้ คือ

การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครั้งที่สองของไทย (เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551) เกิดขึ้นภายใต้บริบททางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2550 ที่มีรัฐบาลผสม 6 พรรคโดยมีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลนั้น ย่อมเป็นการบ่งบอกถึงความสำเร็จที่อาจเกิดขึ้น และเป็นการสิ้นสุดความเป็น “พรรคเดี่ยวครอบงำ” ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการขจัด “ระบอบเผด็จการทุนนิยม” ของพรรคไทยรักไทย ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงดุลอำนาจทางการเมืองหรือเป็นการจัดความสัมพันธ์เชิงอำนาจขึ้นใหม่ระหว่างสถาบันการเมืองการปกครองต่างๆ โดยลดทอนอำนาจอิสระของฝ่ายบริหาร นักการเมืองจากการเลือกตั้งโดยรวม แกนนำพรรคการเมืองระดับชาติ และลดทอนความเป็นไปได้ของ “พรรคใหญ่ ทุนใหญ่” จะผูกขาดทางการเมือง¹

ดังนั้น การเสื่อมลงของพรรคการเมืองและผู้นำพรรคการเมือง รวมทั้ง “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” ในกลุ่มธุรกิจการเมืองระดับชาติ ย่อมก่อให้เกิดการลดการพึ่งพาของนักธุรกิจการเมืองภูมิภาค เครือข่ายอุปถัมภ์ และ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ตลอดจนประชาชนในชนบทระดับรากหญ้า²

¹ เกษียร เตชะพีระ. “<http://www.midnightuniv.org/midnight2544/0009999488.html>.” 21 พฤศจิกายน 2551.

² สิริพรรณ นกสวน, คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), น. 255, 260-266.

จากประเด็นหลักข้างต้นนี้ผู้ศึกษาได้ตั้งประเด็นคำถามว่า เมื่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดโดยตรงครั้งที่สองของไทย (เมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551) เกิดขึ้นภายใต้บริบททางการเมืองภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 โดยมีรัฐบาลผสม 6 พรรคที่มีพรรคพลังประชาชนเป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่า บทบาทพรรคการเมืองของไทยในการคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในนามของพรรค หรือบทบาทในการสร้างผู้นำทางการเมือง ในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษจะมีมากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับบทบาทของ “เครือข่ายฝักฝ่าย” และอะไรคือเงื่อนไขสำคัญที่จะชี้ขาดถึงชัยชนะหรือแพ้ในการลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ระหว่าง “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง (party banner)” ในระดับชาติ กับ “เครือข่ายฝักฝ่าย” ของผู้สมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด

รูปแบบของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากข้อมูล แล้วดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (descriptive analysis) สรุปผลประเด็นต่างๆ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาจากการใช้แหล่งข้อมูลจาก ข่าว วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความ วิทยานิพนธ์ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)
2. การสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมาย บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้อง โดยใช้อุปกรณ์บันทึกเสียงระบบดิจิทัล แล้วนำมาถอดคำสัมภาษณ์ และดำเนินการวิเคราะห์เชิงพรรณนาความ (descriptive analysis) สรุปผลประเด็นต่างๆ

กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้มาจากการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจงจากบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมและมีความเกี่ยวข้อง จำนวนรวมทั้งสิ้น 17 คน โดยแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1) **กลุ่มผู้สมัครรับเลือกตั้ง** จำนวน 1 ราย ได้แก่ นายวิจิต ไตรสรณกุล (ผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2551)

2) **กลุ่มข้าราชการประจำ** จำนวน 1 ราย ได้แก่ นายนพดล ชำนาญคำ (ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในฐานะผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ และเป็นข้าราชการประจำองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ในการเลือกตั้งเมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551)

3) **กลุ่มนักการเมืองระดับชาติ** จำนวน 1 ราย ได้แก่ นายปิณ ชัยจึง (หนึ่งในสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษที่ได้รับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2551)

4) **กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น** จำนวน 1 ราย ได้แก่ นายยุทธศักดิ์ เย็นใจ (หนึ่งในผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้การสนับสนุนผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษที่ได้รับเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งเมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551)

5) **กลุ่มสนับสนุนช่วยเหลือในการหาเสียงในพื้นที่ “ห้วยคะแนน”** จำนวน 5 ราย ได้แก่ นายทองผล สาสังข์ นายไพบุลย์ ก้อนฝ้าย นายประกอบศิลป์ หนองกก นายสมชัย บุญสาดี และนายสามารถ ลาอุ่น (จากผู้ที่ยอมรับว่าตนเองคือ “ห้วยคะแนน” ของผู้ที่ได้รับเลือกตั้ง และของฝ่ายตรงข้ามในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551)

6) **กลุ่มประชาชนผู้ใช้สิทธิเลือกตั้ง** จำนวน 8 ราย ได้แก่ นายเกษ สังเสน นายศักดิ์ดา วิชาดี นายธงชัย หล้าศรี นายอดุลวิทย์ วงศ์คำจันทร์ นางสาวบุตธรา กัณหะพันธ์ นางกรนันท์ ก้อนฝ้าย นางสาวมัญฑะนา บุญชาติ และนางสาวรวย ศรีแก้ว (ประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ เมื่อครั้งวันที่ 26 เมษายน พ.ศ.2551 โดยแบ่งเป็นผู้ลงคะแนนเสียงให้ผู้ที่ได้รับเลือกจำนวน 4 คน และผู้ลงคะแนนเสียงให้ผู้ที่ไม่ได้รับเลือกจำนวน 4 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบบันทึกหัวข้อสัมภาษณ์
2. แบบจดบันทึกภาคสนาม เพื่อจดบันทึกเหตุการณ์ หรือประเด็นสำคัญที่น่าสนใจ ซึ่งเกิดขึ้นขณะสัมภาษณ์
3. อุปกรณ์ภาคสนาม คือ เครื่องบันทึกเสียงระบบดิจิทัลชนิดพกพา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบททางการเมือง การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญ ได้วิเคราะห์รวบรวมจากเอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ผลการเลือกตั้ง ประวัติโดยสังเขปของผู้สมัคร ได้รวบรวมจากเอกสารของคณะกรรมการการเลือกตั้ง หนังสือพิมพ์ ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต
3. ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ในการศึกษา เช่น บทบาทของพรรคการเมืองในการคัดเลือกตัวบุคคลเพื่อลงสมัครในนามพรรค แรงสนับสนุนช่วยเหลือในการเลือกตั้ง โง่ใยสายสัมพันธ์ต่างๆ ใน “เครือข่ายฝักฝ่าย” ส่วนตัวของผู้สมัคร ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงการแพ้ชนะการเลือกตั้ง เป็นต้น โดยได้รวบรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลกลุ่มเป้าหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร บทความทางวิชาการ งานวิจัยต่างๆ หนังสือพิมพ์ ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต แล้วดำเนินการวิเคราะห์ในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามประเด็นการศึกษา นำเสนอในรูปแบบพรรณนาความ
2. ข้อมูลหลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องแต่ละครั้ง จะนำมาถอดคำให้สัมภาษณ์อย่างละเอียด แล้วทำความเข้าใจข้อมูลและจัดแยกประเด็นสาระต่างๆ ออกเป็นหมวดหมู่ บันทึกส่วนที่ซ้ำกัน ส่วนที่แตกต่างกันไว้ให้เห็นชัดเจน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาความ (Descriptive analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา อธิบายสิ่งที่

เกิดขึ้นโดยเน้นความคิดเห็นและข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์เป็นหลัก ภายใต้กรอบคิด “เครือข่าย
ฝักฝ่าย” “บทบาทในการสร้างผู้นำทางการเมืองของพรรคการเมือง” “ชื่อเสียงของพรรคการเมือง
(party banner)” โดยผู้ศึกษาจะได้ค้นหาคำตอบและพิสูจน์สมมติฐานในบทต่อไป